

Lukas 16:1-17: De onrechtvaardige rentmeester

Niet zo'n makkelijk verhaal, dat verhaal over die onrechtvaardige rentmeester. Er zitten best een paar scherpe kantjes aan, die niet zo eenvoudig glad te strijken zijn. En misschien is dat ook helemaal niet de bedoeling. Eerst het verhaal van Jezus maar even samenvatten:

Het gaat over een rentmeester. In het grieks staat er *oikonomon*. Oikos is huis, letterlijk betekent oikonomon zoiets als een 'beheerder over het huis'. Ons nederlandse woord econoom is afgeleid van dit woord oikonomon. Het gaat hier over een veel voorkomend gebruik in die tijd. En Jezus laat vaker in zijn gelijkenissen een of meerdere rentmeesters optreden. Denk bijvoorbeeld ook maar aan de gelijkenis van de talenten (Mt.25). Een heer gaat buitenslands en vertrouwt zijn bezit toe aan zijn slaven. Hij stelt ze dus aan als rentmeester. Ook in het Oude Testament (Gen.39) zien we bijvoorbeeld dat Jozef als slaaf over het hele huishouden van Potifar werd gesteld. Hij was ook een rentmeester.

In de gelijkenis van vandaag gaat het echter niet om een slaaf. Een slaaf is het eigendom van zijn heer. Deze rentmeester gaat ontslag ontvangen en komt op straat te staan. Hij is dus in dienst genomen door zijn heer. Het kwam de heer ter ore dat de rentmeester zijn bezit verkwistte en daarvoor werd hij ter verantwoording geroepen. Hiervoor werd de rentmeester ontslagen, maar voordat hij op straat kwam te staan moest hij verantwoording afleggen van zijn handelen. Hij moest zijn administratie bijwerken en inzage geven in de boeken. Toen ging de rentmeester aan de slag. Hij realiseerde zich dat, nu hij op straat kwam te staan, zijn toekomst er niet rooskleurig uit kwam te zien. Straks moest hij nog slavenarbeid verrichten: spitten. En dat was hij niet gewend. En om te moeten bedelen dat zou voor hem een grote schande zijn. Toen kreeg de rentmeester een slim plan. Hij liet de schuldenaars één voor één bij hem komen. De man die 100 vaten olijfolie verschuldigd was, werden er 50 kwijtgescholden, de man die 100 balen graan verschuldigd was, werden er 20 kwijtgescholden. Percentage gewijs lijkt het er op dat hij de één meer kwijtscheld dan de ander. Maar volgens onderzoekers is 50 vaten olie evenveel geld waard als de 20 zakken graan. De rentmeester maakt dus geen scheve ogen. Ieder krijgt een aanzienlijke en gelijke gratificatie. En vervolgens lezen we dan dat de heer van de rentmeester hem prijst omdat hij slim gehandeld had. Behalve dat we bij dit vers een vertalingsprobleem hebben - wordt hier nu de heer uit de gelijkenis verteld, of de

Heer die de gelijkenis vertelt: Jezus dus - is de betekenis van dit vers ook niet bepaald makkelijk te begrijpen. Het is toch moeilijk voor te stellen dat de heer gaat staan applaudisseren, nu hij zo juist heeft gehoord dat hem 50 vaten olie en 20 zakken graan door de neus zijn geboord. Dat is toch gewoon diefstal! Hij complimenteert een dief toch niet. Nu zijn er uitleggers die menen dat de rentmeester alleen heeft kwijtgescholden wat de schuldenaars aan de rentmeester verschuldigd waren. In deze uitleg had de rentmeester dus het recht om een deel van de inkomsten voor zichzelf op te eisen. Dus de heer kreeg gewoon waar hij recht op had, en de rentmeester kreeg niets meer. Hij gokt er op dat deze kwijtschelding hem verzekert van vrienden en zodoende van voedsel en onderdak. Op zich een mooie verklaring, maar het blijft een beetje wringen. Want in vs. 5 vraagt de rentmeester aan de eerste schuldenaar: hoeveel bent u mijn heer schuldig? Dan lijkt het er toch op dat de schuldenaars het volledige bedrag verschuldigd waren aan de heer van de rentmeester en niet aan de rentmeester. Naar mijn bescheiden mening moeten we er gewoon van uit gaan dat de rentmeester inderdaad zijn heer te kort doet. En als de heer de rentmeester prijst is dat niet vanwege zijn oneerlijkheid, maar omdat hij verder had nagedacht dan zijn neus lang is. Hij heeft geprobeerd zijn toekomst veilig te stellen. Dat is de kern van het verhaal. Hij heeft zijn geld willen gebruiken om te investeren in de toekomst. En voor die slimheid wordt hij nu geprezen door zijn meester.

Misschien moeten we wel meer rekening houden met de context. In ditzelfde hoofdstuk staat namelijk ook de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus.

Onze gelijkenis gaat over een man die wel investeert in de toekomst. Hij gebruikt zijn geld om de toekomst veilig te stellen. En de rijke man, die de arme Lazarus laat wegwijnen voor z'n deur, denk alleen maar aan z'n eigen genot. Hij viert dagelijks feest en zijn egoïsme wordt hem noodlottig. En omdat hij zijn vermogen niet heeft aangewend om goed te doen, slaat hij zijn ogen op in het dodenrijk, waar hij pijniging heeft te ondergaan. Hij heeft dus niet geïnvesteerd in zijn toekomst.

Die twee gelijkenissen staan dus tegenover elkaar. En Jezus roept ons op om te investeren in de toekomst, zoals de onrechtvaardige rentmeester zich vrienden maakt met zijn geld. En natuurlijk worden we niet door Jezus opgeroepen ook op onrechtvaardige wijze om te gaan met geld en goed. Daar is vs. 10 wel heel duidelijk

over. *Wie betrouwbaar is in het geringe, is ook betrouwbaar als het om veel gaat en wie oneerlijk is in het geringste is ook oneerlijk als het om veel gaat.* We moeten de onrechtvaardige rentmeester niet volgen in zijn onrechtvaardig zijn, maar in zijn investering in de toekomst. En dan hebben we het natuurlijk over onze eeuwige toekomst. Kijk maar naar vs. 9. *Ook ik zeg jullie: maak vrienden met behulp van de valse mammon, opdat jullie in de eeuwige tenten worden opgenomen wanneer de mammon er niet meer is.* Die eeuwige tenten verwijzen naar de eeuwige heerlijkheid die God aan zijn kinderen heeft beloofd. Waarschijnlijk doelt Jezus hier op het sterven. Als we sterven kunnen we ons geld niet meenemen. Er komt een moment dat we afscheid moeten nemen van onze bezittingen. Natuurlijk bedoelt Jezus hier niet te zeggen dat we door geld te geven ons verzekeren van een plekje in de hemel. Die plekjes zijn niet te koop. Die zijn te geef. Jezus heeft je kaartje betaald aan het kruis van Golgotha. Maar Jezus zegt hier wel dat we ons geld en bezit, wat op zich niet slecht is, maar zodra we het aanwenden alleen voor eigen genot een afgod wordt, mogen gebruiken om vrienden te krijgen. Ik weet niet hoe dat met u of jou is, maar hebt u er wel eens zo over nagedacht. Als ik geld geef aan mijn noodlijdende medemens, dan maak ik daar vrienden mee. Stel u voor dat u, straks op de nieuwe aarde, iemand tegen komt, wiens honger is gestild dankzij uw giften voor stichting Tear bijvoorbeeld. Of stel u voor dat u iemand ontmoet op de nieuwe aarde, die mede dankzij uw giften is afgekickt op de Hoop en daar tot geloof is gekomen. Dan hebt u met uw geld geïnvesteerd in de eeuwigheid en ook vrienden gemaakt voor het leven. Het eeuwige leven zelfs.

De onrechtvaardige rentmeester dacht na hoe hij zijn geld kon gebruiken om zijn aardse toekomst veilig te stellen. Op dezelfde manier mogen wij *rechtvaardige* rentmeesters zijn, maar dan om te investeren in onze eeuwige toekomst.

Johannes de Heer 166 zegt het treffend:

Niets is hier blijvend, alles hoe schoon ook zal eenmaal vergaan.

Maar wat gedaan werd uit liefde tot Jezus

Dat houdt zijn waard' en zal blijven bestaan!

Amen